

Briselē, 4.12.2017.
COM(2017) 728 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**Ziņojums par papildu pasākumiem saistībā ar ES Stratēģiju cilvēku tirdzniecības
izskaušanai un turpmāku konkrētu darbību noteikšanu**

I. Ievads

Cilvēku tirdzniecība joprojām ir augsti ienesīga smagās un organizētās noziedzības forma, ko nepārprotami aizliedz ES Pamattiesību harta¹. Katrs upuris ir pārdzīvojis graužošus notikumus un ciešanas, kas ir pienācīgi jāatzīst un jārisina, bet vissvarīgāk — jānovērš. Ņemot vērā cietušajiem nodarīto kaitējumu, novēršanai arī turpmāk vajadzētu būt vienam no ES rīcības stūrakmeņiem cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā. Šajā paziņojumā ir izklāstīti galvenie pasākumi, kuri Komisijai un dalībvalstīm ir jāizvērš, tostarp sadarbība ar ES aģentūrām, pilsonisko sabiedrību, trešām valstīm, kā arī visām citām attiecīgajām organizācijām un struktūrām.

Nav šaubu, ka cietušo skaits ir daudz lielāks, nekā to parāda oficiālā statistika. Šim noziedzības veidam ir acīmredzams dzimuma aspekts. Par izplatītāko šī nozieguma formu pastāvīgi tiek atzīta cilvēku tirdzniecība seksuālas izmantošanas nolūkā, kam pārsvarā ir pakļautas sievietes un meitenes².

Cilvēku tirdzniecību sekmē augstais ienesīgums³ un ļoti sarežģīta piedāvājuma un pieprasījuma mijiedarbība, un šīs nodarbes pamatā ir sarežģīta dalībnieku ķēde, kuri tajā iesaistās apzināti vai arī neapzināti. Lai izskaustu šo noziedzības veidu, ir jāpārtrauc šīs shēmas savstarpējās saites. Izmantotāji un noziedznieki izmanto cilvēku neaizsargātību, ko pastiprina tādi apstākļi kā nabadzība, diskriminācija, dzimumu nelīdztiesība, vīriešu vardarbība pret sievietēm, izglītības nepieejamība, bruņoti konflikti, karš, klimata pārmaiņas, vides degradācija un dabas katastrofas, lai viņus pakļautu seksuālai izmantošanai, darbaspēka ekspluatācijai, ubagošanai, noziedzīgām darbībām u. c.

Sakarā ar to, ka cilvēku tirgoņu *modus operandi* pastāvīgi mainās, Eiropas Savienībai ir jāsarauj saiknes starp cilvēku tirdzniecību un citiem noziedzības veidiem, tostarp migrantu kontrabandu, terorismu, korupciju, narkotiku kontrabandu, kibernoziecību un seksuālo izmantošanu tiešsaistē, tāda video satura ražošanu, kurā redzama bērnu seksuāla izmantošana, finanšu noziedzību, dokumentu viltošanu, krāpšanu ar kredītkartēm un pabalstiem⁴.

Kā uzsvērts Eiropas programmā migrācijas jomā, Eiropas Drošības programmā⁵ un citos ES politikas instrumentos⁶, ES saglabā apņēmību novērst un apkarot cilvēku tirdzniecību un aizsargāt cietušo tiesības, īpaši ņemot vērā no cilvēku tirdzniecības cietušo sieviešu un bērnu

¹ Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 5. pants, LESD 79. un 83. pants.

² Saskaņā ar Komisijas sniegtajiem datiem no reģistrētajiem cilvēku tirdzniecībā cietušajiem ES 67 % ir seksuālās izmantošanas upuri (no kuriem 95 % ir sievietes un meitenes), kam seko darbaspēka ekspluatācija (21 % cietušo) un citi izmantošanas veidi (12 %). Šie skaitļi atbilst reģionālo un starptautisko organizāciju konstatētajām tendencēm.

³ Saskaņā ar aplēsēm gada ienākumi no visām cilvēku tirdzniecības formām pasaulē sasniedz EUR 29,4 miljardus (Eiropola ziņojums par cilvēku tirdzniecību, uzņēmējdarbības finanšu modelis (2015)).

⁴ COM(2016) 267 final; COM(2017) 195 final; Eiropola 2016. gada interneta organizētās noziedzības draudu novērtējums (IOCTA), 2017. gada ES smagās un organizētās noziedzības draudu novērtējums (SOCTA) un 2016. gada ziņojums par situāciju cilvēku tirdzniecības jomā ES (2016).

⁵ Eiropas programma migrācijas jomā, COM(2015) 240 final; Eiropas Drošības programma, COM(2015) 185 final.

⁶ Komisijas paziņojums “Atvērta un droša Eiropa: mērķa īstenošana” (COM(2014)154 final); Komisijas paziņojums par bērnu migrantu aizsardzību (COM(2017)211); kā arī saistībā ar ES Narkomānijas apkarošanas stratēģiju (COM(2017) 195 final); progresu ziņojumi virzībā uz drošības savienību (COM(2017) 213 final, SWD(2017) 278 final, COM(2017) 407 final).

neaizsargātību. Turklāt ES 2018.–2021. gada politikas ciklā organizētas un smagas starptautiskas noziedzības jomā⁷ cilvēku tirdzniecība ir noteikta par prioritāru noziedzības draudu jomu. Tāpat jāatzīmē, ka atbalsts politiskajai apņēmībai izvērst ES rīcību cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā gan ES, gan visā pasaulē ir pausts arī Globālajā Eiropas Savienības ārpolitikas un drošības politikas stratēģijā un attiecīgajās ES stratēģijās un rīcības plānos⁸, kā arī Eiropas Parlamenta rezolūcijās⁹. Arī pilsoniskajā sabiedrībā valda spēcīgs atbalsts šai apņēmībai¹⁰.

Pēdējo gadu laikā Eiropas Savienība ir izveidojusi visaptverošu un konsekventu tiesisko regulējumu un politikas satvaru cilvēku tirdzniecības apkarošanai. Tie aptver visas ES politikas jomas, kas saistītas ar cilvēku tirdzniecību, tostarp finansējuma piešķiršanu un pētniecību. Tiesiskais regulējums ir noteikts Direktīvā 2011/36/ES par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību (turpmāk — direktīva)¹¹. Komisija turpina pārraudzīt to, kā dalībvalstis īsteno šo direktīvu¹², un ziņo par īstenošanas gaitu.

ES Stratēģija cilvēku tirdzniecības izskaušanai (turpmāk — stratēģija)¹³ ir galvenais instruments ES rīcības izstrādei, koordinēšanai un īstenošanai šajā jomā. Tiek īstenotas darbības, kas stratēģijā ir uzskaitītas pie piecām galvenajām prioritātēm un ir saistītas ar *novēršanu, kriminālvajāšanu, cietušo aizsardzību, partnerībām un zināšanu uzlabošanu*¹⁴.

Tomēr kopš direktīvas un stratēģijas pieņemšanas sociāli politiskais konteksts pasaulē ir būtiski mainījies. Pasaules finanšu krīzes ekonomiskā un sociālā ietekme, migrācijas krīze un organizētās noziedzības grupu radītie drošības apdraudējumi papildus saasina neaizsargātību, un tādēļ ir nepieciešama stingrāka rīcība gan valstu, gan ES līmenī. Ar šo rīcību ir jāturpina īstenot pieeju, kuras pamatā ir cilvēktiesības, dzimumu aspekts un bērnu vajadzības, turklāt šī rīcība ir jāsaskaņo gan ES ietvaros, gan ārēji, kā arī starp dažādām politikas jomām.

Pamatojoties uz stratēģiju un pašreizējo darbu panākt direktīvas pilnīgu īstenošanu, šajā paziņojumā ir ierosināts mērķorientētu prioritāšu kopums, lai izvērstu ES centienus novērst cilvēku tirdzniecību. Galvenā uzmanība ir pievērsta tam, lai izjauktu cilvēku tirdzniecības pamatā esošo uzņēmējdarbības modeli, uzlabotu cietušo personu iespējas izmantot savas

⁷ Padomes secinājumi par ES prioritāšu noteikšanu cīņai pret organizētu un smagu starptautisku noziedzību laikposmā no 2018. līdz 2021. gadam, 7704/17. Sk. arī ES smagās un organizētās noziedzības risku novērtējumu (Eiropols, 2017. g.).

⁸ Rīcības plāns cilvēktiesību un demokrātijas jomā; satvars ES rīcībai saistībā ar dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm ar ES ārējo attiecību starpniecību 2016.–2020. gadā; stratēģiskās saistības dzimumu līdztiesības jomā; ES stratēģija par uzņēmumu sociālo atbildību un jaunais Eiropas Konsenss par attīstību.

⁹ Eiropas Parlamenta rezolūcijas par Direktīvas 2011/36/ES īstenošanu (P8 TA(2016)0227) un par cilvēku tirdzniecības apkarošanu ES ārējās attiecībās (P8 TA(2016)0300). Sk. arī Eiropas Parlamenta FEMM komitejas 2017. gada 3. maija 10 galvenos vēstījumus Eiropas Komisijai, FEMM/8/09 816.

¹⁰ Kā norādīts ES Pilsoniskās sabiedrības platformas cīņai pret cilvēku tirdzniecību regulārajās sanāksmēs, publiskajos pasākumos un daudzos iesniegumos Komisijai.

¹¹ Direktīva 2011/36/ES par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību, OV L 101, 15.4.2011., 1. lpp.

¹² COM(2016) 722 final (Ziņojums par transponēšanu), COM(2016) 719 final (Lietotāju ziņojums), pieņemts 2.12.2016.

¹³ COM(2012)286 final.

¹⁴ Pārskatu par ES rīcību cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā sk. šeit: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/publications/eu-anti-trafficking-action-2012-2016-glance_en.

tiesības un panākt, ka ES iekšējās un ārējās darbības nodrošina saskaņotu un konsekventu atbildes rīcību.

II. Mērķorientētas prioritātes, lai izvērstu ES rīcību cilvēku tirdzniecības novēršanai

Pamatojoties uz stratēģijas pašreizējo īstenošanas gaitu, saskaņā ar direktīvas 23. pantu sniegto divu ziņojumu¹⁵ rezultātiem un plašo saskaņošanas darbu un informācijas apmaiņu ar daudzām ieinteresētajām personām¹⁶, kā arī, lai izvērstu ES rīcību, ir noteiktas šādas trīs mērķorientētas attiecīgas prioritātes:

- izvērst cīņu pret organizētās noziedzības tīkliem, cita starpā, izjaucot šīs nodarbes uzņēmējdarbības modeli, un atšķetināt tirdzniecības ķēdi;
- nodrošināt personām, kuras ir cietušas no cilvēku tirdzniecības, labākas iespējas uzzināt par savām tiesībām un izmantot tās;
- pastiprināt saskaņotu un koncentrētu atbildes rīcību gan Eiropas Savienībā, gan ārpus tās.

A. Izjaukt uzņēmējdarbības modeli un atšķetināt tirdzniecības ķēdi

Netraucēti valdot šā nozieguma veicēju un viņu sniegto pakalpojumu lietotāju nesodāmības kultūrai, saglabājas augsts peļņas līmenis, ko gūst likumīgos un nelikumīgos tirgos, kā arī pieprasījums pēc pakalpojumiem un precēm, ko nodrošina cilvēku tirdzniecības upuri. Komisijas “lietotāju” ziņojumā sniegtajā analizē, kurā ir izvērtēta spēkā esošo attiecīgo nacionālo tiesību aktu ietekme, atklājas tiesiskā regulējuma dažādība Eiropas Savienībā. Valstu tiesību akti nespēj iedarbīgi mazināt pieprasījumu pēc pakalpojumiem, kas ir cilvēku tirdzniecības objekti.

Galvenā rīcība

Komisija, sākot ar 2018. gadu, rīkosies šādi —

- ✓ **turpinās mudināt attiecīgās ES dalībvalstis tiktāl, ciktāl tās to jau nav izdarījušas, noteikt kriminālatbildību tām personām, kuras apzināti izmanto pakalpojumus, zinot, ka tos sniedz cilvēku tirdzniecības upuri.**

Lai padarītu cilvēku tirdzniecību par augsta riska maziensēgu noziegumu, ir būtiski izsekot naudas plūsmai visā cilvēku tirdzniecības ķēdē. To var paveikt, pastiprinot izmeklēšanu un kriminālvajāšanu, sekmējot proaktīvu finansiālo izmeklēšanu un tādu izmeklēšanu, kas balstās uz izlūkdatiem, kā arī līdzekļu atgūšanu, iesaldēšanu un peļņas konfiscēšanu. Šajā nolūkā tiks veicināta ciešāka sadarbība. Tā ietvers spēju veidošanu starp valsts iestādēm, tostarp trešās valstīs, un tiks īstenota, izmantojot atbilstošus tīklus, piemēram, Finanšu darbību darba grupu¹⁷, kā arī ar ES aģentūru atbalstu.

¹⁵ Transponēšanas ziņojums un lietotāju ziņojums.

¹⁶ ES valstu ziņotāju un līdzvērtīgu mehānismu tīkls cilvēku tirdzniecības apkarošanai, ES Pilsoneiskās sabiedrības platforma cilvēku tirdzniecības apkarošanai, ES tieslietu un iekšlietu aģentūras, ES iestādes, starptautiskas iestādes.

¹⁷ Sadarbība ietvers darbības, ko veic, piemērojot Ceturto direktīvu par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu, un kuras īsteno ES finanšu izlūkošanas vienību platformas, Tiesībaizsardzības iestāžu grāmatvedības tiesu ekspertu asociācijas un tīkla darbības jomās.

Šajā sakarībā ir būtiski mazināt pieprasījumu pēc visu veidu ekspluatācijas, tostarp, veicot globālo vērtību ķēžu atbildīgu pārvaldību. Kā minēts ES Tirdzniecības stratēģijā¹⁸ un Padomes 2016. gada 12. maija secinājumos par atbildīgām globālām vērtību ķēdēm, ES ir veikusi pasākumus vairākās politikas jomās¹⁹ ar iekšēju un ārēju dimensiju, lai nodrošinātu piegādes un vērtību ķēdes bez cilvēku tirdzniecības, tostarp apģērbu ražošanas nozarē²⁰. Šādu pasākumu mērķis cita starpā ir īstenot nefinanšu pārskatus un publiskā iepirkuma jomu reglamentējošos tiesību aktus²¹, tirdzniecības instrumentus un konkrētu nozaru pasākumus. Tie ietver arī pasākumus, lai rosinātu uzņēmumus nodrošināt, ka to piegādes un vērtību ķēdes nav saistītas ar cilvēku tirdzniecību²², pieņemot un piemērojot rīcības kodeksus un ziņošanas/pārredzamības mehānismus.

Galvenie pasākumi

Komisija, sākot ar 2018. gadu, rīkosies šādi —

- ✓ mudinās un palīdzēs ES valstu iestādēm **īstenot konkrētas iniciatīvas nolūkā izjaukt šīs nodarbes finansiālo modeli, izstrādājot operatīvos pasākumus un metodiku**, ievērojot paraugpraksi, vairojot izpratni, veidojot spējas un vajadzības gadījumā nodrošinot apmācības;
- ✓ mudinās dalībvalstis un palīdzēs tām **uzlabot izmeklēšanas un kriminālvaļāšanas efektivitāti**, palielinot veikspēju, izstrādājot instrumentus, apmainoties ar informāciju, daloties ar paraugpraksi, sekmējot tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu sadarbību, tostarp veicinot kopēju izmeklēšanas grupu izveidi gan ES dalībvalstīs, gan trešās valstīs. Tas ir paveicams ar atbilstošo ES aģentūru, Eiropas Tiesiskās apmācības tīkla un Eiropas Noziedzības novēršanas tīkla palīdzību, kā arī starptautiskā mērogā — ar ES attīstības programmu un kopējās ārpolitikas un drošības politikas pasākumu palīdzību;
- ✓ veicinās **ilgtspējīgu uzņēmējdarbības praksi un darba apstākļus ražotājvalstīs**. To var paveikt, koncentrējoties uz attīstības sadarbību un sniedzot finansiālu atbalstu, lai nodrošinātu no cilvēku tirdzniecības brīvas piegādes un vērtību ķēdes **atbilstoši saistošiem starptautiskiem darba, sociālajiem un vides standartiem, kā arī ES politikai un iniciatīvām**;
- ✓ veicinās **paraugprakses un mācību kursus** attiecīgām valsts iestādēm, uzņēmumiem un pilsoniskajai sabiedrībai, it īpaši par to, kā piemērot pamatnostādnes par **nefinansiālas informācijas**, kas ietver cilvēku tirdzniecību, **sniegšanas metodiku**.

B. Nodrošināt labāku piekļuvi tiesībām un to izmantošanu cilvēku tirdzniecības upuriem

¹⁸ Komisijas paziņojums “Tirdzniecība visiem — Ceļā uz atbildīgāku tirdzniecības un ieguldījumu politiku” COM(2015)497; Ziņojums par stratēģijas “Tirdzniecība visiem” īstenošanu. Progresīvas tirdzniecības politikas īstenošana globalizācijas iespēju izmantošanai COM(2017) 491.

¹⁹ Tās ir šādas: pārredzamība, nodarbinātība un darba apstākļi, vide un klimata pārmaiņas, sociālais dialogs, publiskais iepirkums, tirdzniecība, attīstības sadarbība un starptautiskās attiecības.

²⁰ Plašāku informāciju sk. https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/overview-garment-related-activities_en.pdf.

²¹ Direktīvā 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK cilvēku tirdzniecība ir nepārprotami noteikta kā viens no izslēgšanas iemesliem saskaņā ar šīs direktīvas 57. pantu.

²² Direktīvas 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK 57. pantā cilvēku tirdzniecība ir nepārprotami nosaukta kā izslēgšanas iemesls.

Eiropas Savienībā pastāv tiesiskais regulējums un darbību sistēma, kas paredzēta, lai palīdzētu, atbalstītu un aizsargātu personas, kuras cietušas no cilvēku tirdzniecības. Komisija visās oficiālajās ES valodās ir publicējusi “ES tiesību aktos paredzētās cilvēku tirdzniecībā cietušo tiesības”²³. Tajā ir sniegts praktisks un visaptverošs pārskats par cietušo tiesībām atbilstoši Eiropas Savienības Pamattiesību hartai, ES tiesību aktiem un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai.

Efektīva cietušo apzināšana agrīnā stadijā ir pirmais solis, lai nodrošinātu, ka cietušajiem tiek darītas zināmas viņu tiesības un ka viņiem ir iespējas tās praktiski izmantot, tostarp saņemt atbilstošu palīdzību un aizsardzību. Transponēšanas ziņojumā ir secināts, ka valsts iestādes ir pielikušas lielas pūles, lai transponētu direktīvu savos tiesību aktos, tomēr vairāki aspekti vēl ir uzlabojami, it īpaši attiecībā uz aizsardzības un atbalsta pasākumiem²⁴. Nepietiekama piekļuve informācijai par cietušo tiesībām un neefektīvi cietušo nosūtīšanas mehānismi valsts un starpvalstu līmenī apvienojumā ar nespēju apzināt visus, kuri ir cietuši no cilvēku tirdzniecības (tostarp personas jauktajās migrācijas plūsmās), liedz cilvēku tirdzniecībā cietušajiem faktiski izmantot tiesības, kas tiem pienākas²⁵.

Šajā sakarībā Komisija turpinās sniegt atbalstu praktiķiem un iestādēm ES dalībvalstīs. Spēju veidošana un cietušo atklāšanas paraugprakses izplatīšana, kā arī koncentrēšanās uz atbilstīgas, dzimumam atbilstošas un bērnu vajadzības aptverošas palīdzības un praktisku risinājumu garantēšanu un sniegšanu ir nozīmīgi visu ES līmeņa centieniem. Pie šiem centieniem jāmin zināšanu pilnveide ES aģentūrās un šo zināšanu izmantošana, kā arī tādu mācību kursu par cietušo personu atklāšanu veicināšana, kas paredzēti robežsargiem, tiesībsardzības iestādēm, patvēruma un imigrācijas jomas darbiniekiem, uzņemšanas centru darbiniekiem, konsulāriem un ES iestāžu darbiniekiem, nepavadītu bērnu aizbildņiem, kā arī iestādēm, kuru pienākumi ir saistīti ar šo jomu un kurām ir liela iespējamība saskarties ar personām, kas ir cietušas no cilvēku tirdzniecības²⁶. Šajā nolūkā Komisija atbalstīs pasākumus, kas ir izstrādāti ar mērķi uzlabot cietušo atklāšanu un atbilstošas šo personu konsultēšanas procedūras valsts un starpvalstu līmenī. Tāpat, lai nodrošinātu cietušo agrīnu atklāšanu, Komisija veicinās sadarbību starp izcelsmes, tranzīta un galamērķa valstīm, kā arī ar pilsonisko sabiedrību un starptautiskām organizācijām.

Turklāt Komisija palīdzēs dalībvalstīm izstrādāt visaptverošu un pieejamu aizsardzību un sniegs atbalstu cilvēku tirdzniecībā cietušo personu integrēšanai, ņemot vērā katra dzimuma konkrētās vajadzības. Tāpat tā uzraudzīs un konsultēs bērniem piemērotu pakalpojumu īstenošanas procesu valsts līmenī, tostarp par cilvēku tirdzniecībā cietušo aprūpi, veselības aprūpi un izglītību, ņemot vērā katra bērna dzimumu, vecumu un konkrētās vajadzības.

²³ Publikācija “ES tiesību aktos paredzētās cilvēku tirdzniecībā cietušo tiesības” ir pieejama šeit: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/eu_rights_of_victims_of_trafficking_lv_1.pdf.

²⁴ Transponēšanas ziņojumā ir minēti konkrēti bērnu aizsardzības pasākumi, bērnības prezumpcija un bērnu vecuma novērtējums, aizsardzība līdz kriminālvajāšanai un tās laikā, piekļuve beznosacījumu palīdzībai, kompensācijas, nesodāmība, kā arī palīdzība un atbalsts cietuša bērna ģimenes loceklim.

²⁵ Ziņojums par gūtajiem panākumiem cīņā pret cilvēku tirdzniecību, COM(2016) 267 final (“Progresā ziņojums”).

²⁶ Jau rokasgrāmatā par vīzu pieteikumu apstrādi un grozījumiem izsniegtajās vīzās ir izklāstīti ieteikumi attiecībā uz paraugpraksi saistībā ar tādu pieteikumu apstrādi, kas iesniegti nepilngadīgu personu vārdā, lai nodrošinātu, ka nav pamata šaubām, ka bērns ir cietis cilvēku tirdzniecībā vai no sliktas izturēšanās pret bērnu (C(2010) 1620 final).

Visbeidzot, Komisija gādās, lai tiktu ievēroti 10 ES principi par integrētām bērnu aizsardzības sistēmām²⁷.

Galvenie pasākumi

Komisija, sākot no 2017. gada beigām, rīkosies šādi —

- ✓ sadarbībā ar Eiropas Dzimumu līdztiesības institūtu publicēs **norādījumus** dalībvalstīm par konkrētam **dzimumam atbilstīgiem pasākumiem, lai sniegtu palīdzību un atbalstu cietušajiem;**
- ✓ sadarbībā ar Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūru izstrādās **praktiskus norādījumus** par aģentūru un starpvalstu sadarbības uzlabošanu ar mērķi **novērst ES bērnu tirdzniecību**, nodrošināt cietušo bērnu aizsardzību, rast noturīgus risinājumus un aizsargātu viņu tiesības, kas noteiktas ES un starptautiskajās tiesībās;
- ✓ pārskatīs **dalībvalstu valsts un starpvalstu konsultēšanas mehānismu** darbību;
- ✓ koncentrēsies uz spēju veidošanu, lai **uzlabotu sadarbību, izmantojot tos ES robežu un migrācijas pārvaldības rīkus, kas paredzēti** cilvēku tirdzniecības upuru un tirgoņu informācijas un datu atklāšanai, noteikšanai un apmaiņai;
- ✓ konsultēs **valsts iestādes par pamatjēdzieniem, kas saistīti ar cilvēku tirdzniecību**, lai palīdzētu uzlabot operatīvo darbu, politikas izstrādi, datu salīdzināmību un ziņošanu.

C. Pastiprināt saskaņotu un koncentrētu atbildes rīcību Eiropas Savienībā un ārpus tās

ES turpinās darbu, lai uzlabotu iekšējo un ārējo ES rīcības aspektu saskaņotību cilvēku tirdzniecības apkarošanā. Cilvēku tirdzniecība bieži vien ir saistīta ar citiem noziedzības veidiem, tostarp starptautisko noziedzību. Komisija turpinās mudināt valsts iestādes un ES aģentūras vērsties pret cilvēku tirdzniecību kā pret tādu organizētās noziedzības veidu, kas neaprobežojas tikai ar valsts vai ES robežām, un sadarboties ar trešām valstīm.

ES koordinators cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā sekmē saskaņotu un konsolidētu Savienības atbildes rīcību pret cilvēku tirdzniecību. Šajā sakarībā koordinators nodrošina ciešāku sadarbību ES līmenī starp visām organizācijām un struktūrām, kuras ir iesaistījušās tīklos, it īpaši ES valstu ziņotāju un līdzvērtīgu mehānismu tīklā cilvēku tirdzniecības apkarošanai, ES Pilsoniskās sabiedrības platformā cilvēku tirdzniecības apkarošanai, kā arī starp ES tieslietu un iekšlietu aģentūru kontaktpersonām²⁸ un koordinācijas grupu cilvēku tirdzniecības jautājumos. Sadarbībā ir iesaistītas arī citas aģentūras, kas vērsas pret cilvēku tirdzniecību, kā arī citas atbilstošas ES līmeņa platformas un tīkli.

Komisija sadarbībā ar Eiropas Ārējās darbības dienestu turpinās nodrošināt, ka cilvēku tirdzniecības dimensija tiek sistemātiski iekļauta visos tās attiecību aspektos ar trešām valstīm un visās atbilstošās politikas jomās, tostarp, cilvēktiesības, drošība un organizētā noziedzība, un dzimumu līdztiesība. Tāpat tā nodrošinās, lai tiktu īstenotas Ņujorkas deklarācija²⁹

²⁷ Sk. šeit: http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/rights_child/10_principles_for_integrated_child_protection_systems.pdf.

²⁸ Septiņas ES tieslietu un iekšlietu aģentūras 2011. gadā nāca klajā ar kopīgu apņemšanos apkarot cilvēku tirdzniecību.

²⁹ Ģenerālās Asamblejas 2016. gada 19. septembra Rezolūcija 71/1, Ņujorkas deklarācija par bēgļiem un migrantiem.

izklāstītās saistības cilvēku tirdzniecības jomā, un politiskās un operatīvās sadarbības ceļā palīdzēs veidot globālo paktu par migrāciju. To panāks, veicinot labāku divpusēju un reģionālu sadarbību ar attiecīgajiem partneriem un citām organizācijām, piešķirot arī mērķorientētu finansējumu no atbilstošiem instrumentiem.

Attiecīgie dalībnieki Eiropas Savienībā un trešās valstīs tiks mudināti risināt tādas jautājumus kā cietušo aizsardzība un viņu reintegrācija sabiedrībā, iekļaujot tos savās iniciatīvās attiecībā uz novēršanu, izglītību un pajumti, kā arī pievērsties neaizsargāto sieviešu, bērnu un citu grupu, arī romu stāvoklim. Komisija atbalstīs attiecīgo dalībnieku pūles šajās jomās.

Atbalsts tiks piedāvāts arī tām trešām valstīm, kuras sadarbojas ar ES, ar mērķi īstenot drošības sektora reformas un nodibināt tiesiskumu šo valstu teritorijā, lai novērstu cilvēku tirdzniecību un risinātu ar to saistītos jautājumus, un veidotu spēcīgas tiesībaizsardzības un kriminālvajāšanas iestādes.

Vienlaikus ES izvērsīs savu ārējo darbību pret cilvēku tirdzniecībā iesaistītām noziedzīgām organizācijām. Tajā ietvertas darbības, tostarp pretterorisma darbības Tuvajos Austrumos, Ziemeļāfrikā un Rietumbalkānos, ko veic kopējās drošības un aizsardzības politikas misiju un operāciju pilnvaru ietvaros, iesaistot arī prioritārās valstis.

Galvenie pasākumi

Komisija, sākot no 2017. gada beigām, rīkosies šādi —

- ✓ kopā ar dalībvalstīm un Eiropas Ārējās darbības dienestu **pārskatīs un noteiks prioritārās valstis un reģionus, kuros veicamas cilvēku tirdzniecības apkarošanas darbības**, nodrošinot konsekvenci un papildināmību ar prioritātēm un plāniem visās starptautiskās iesaistes jomās un jo īpaši migrācijas, drošības un cilvēktiesību jomās;
- ✓ atbilstoši Eiropas Konsensam par attīstību³⁰ turpinās darbu, lai sasniegtu **Ilgspējīgas attīstības** programmas 2030. gadam **mērķus**, īpašu uzmanību pievēršot mērķiem Nr. 5.2., 8.8. un 16.2., ar kuriem pievēršas cilvēku tirdzniecībai;
- ✓ gādās, lai **ES tieslietu un iekšlietu aģentūras uzņemtos atjaunotas saistības kopīgi apkarot cilvēku tirdzniecību**, papildus iesaistot citas attiecīgās aģentūras;
- ✓ nodrošinās, ka tiek izpildītas tās komponentes **Eiropas Savienības un Apvienoto Nāciju Organizācijas iniciatīvā Spotlight**³¹ vardarbības pret sievietēm un meitenēm izskaušanai, kuras ir saistītas ar cilvēku tirdzniecību;
- ✓ nodrošinās, ka tiek paveikti ar cilvēku tirdzniecību saistītie pasākumi, kas ir uzskaitīti kopīgajā dienestu darba dokumentā **“ES pasākumi saistībā ar dzimumu līdztiesības un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm ES ārējās attiecībās”**;
- ✓ nodrošinās, ka tiek izpildītas saistības, kas noteiktas **“Aicinājumā rīkoties, lai ārkārtas situācijās aizsargātu pret vardarbību, kas saistīta ar dzimumu”**, tostarp attiecībā uz humānās palīdzības piešķiršanu konkrēti nolūkā sniegt atbalstu ar dzimumu saistītas vardarbības novēršanai un reaģēšanai uz to.

III. Transversālas prioritātes, lai izvērstu ES rīcību cilvēku tirdzniecības novēršanai

³⁰ Jaunais Eiropas Konsenss par attīstību “Mūsu pasaule, mūsu cieņa, mūsu nākotne”, 2017/C 2010/1.

³¹ Iniciatīvas budžets ir EUR 500 miljoni.

Papildus trīs konkrētajām prioritātēm ir noteiktas divas transversālas prioritātes, lai turpinātu paplašināt zināšanu bāzi un uzlabot izpratni par šo sarežģīto parādību, un nodrošinātu pienācīgu finansējumu cilvēku tirdzniecības apkarošanas iniciatīvu un projektu atbalstam.

Lai nodrošinātu atbilstīgu rīcību ES līmenī šīs parādības novēršanai, ir svarīgi izprast šā nozieguma raksturu, apmērus un tā radītās izmaksas. Lai konstatētu tendences un pievērstos tām, izstrādātu uz pierādījumiem balstītu politiku un izmērītu individuālu iniciatīvu ietekmi, izšķiroša nozīme ir pētniecībai un uzticamiem un visaptverošiem statistikas datiem. Īstenojot stratēģiju, ES līmenī ir apkopoti kvalitatīvi pamatdati par cilvēku tirdzniecību, tomēr šis darbs vēl ir jāturpina. Komisija turpinās pilnveidot datu vākšanas metodiku, lai sagatavotu salīdzināmus statistikas datus par cilvēku tirdzniecību ES. Tāpat Komisija veiks turpmākus pasākumus saistībā ar 2017. gadā veikto ES mēroga apsekojumu par cilvēku tirdzniecības datu pieejamību ES valstīs. ES mēroga cilvēku tirdzniecības apkarošanas kampaņas sākšana palīdzēs palielināt informētību un uzlabos izpratni par šā nozieguma raksturu, sekām un kompleksumu.

ES turpinās arī atbalstīt cilvēku tirdzniecības apkarošanas darbības, izmantojot vairākas finansējuma plūsmas³² gan no ES avotiem, gan no citurienes. Komisijas finansiālā atbalsta kontekstā tā par prioritārām noteiks darbības, ar kurām atbalsta konkrētas tādu cilvēku vajadzības, kuri nonākuši neaizsargātās situācijās, tostarp personas, kas cietušas no cilvēku tirdzniecības seksuālas izmantošanas nolūkā, vienlaikus apkarojot visas pret sievietēm un bērniem vērstas vardarbības formas, arī ārkārtas situācijās, un gādājot, lai bērni iegūtu izglītību.

Transversālas darbības kvalitatīvu zināšanu bāzes izveidei

Komisija, sākot ar 2018. gadu, rīkosies šādi —

- ✓ publicēs pētījumu par **cilvēku tirdzniecības radītajām ekonomiskajām, sociālajām izmaksām un cilvēciskajiem zaudējumiem**;
- ✓ publicēs pētījumu par to, kāda ietekme ir ES pieejai, apkarojot cilvēku tirdzniecību, ko veic seksuālas izmantošanas nolūkā, un veicinās dalīšanos ar paraugpraksi starp ES dalībvalstīm;
- ✓ nākamajā Komisijas progresa ziņojumā ar *Eurostat*, dalībvalstu statistikas iestāžu un ES valstu ziņotāju un līdzvērtīgu mehānismu tīkla palīdzību publiskos jaunākos **krimināltiesību statistikas datus par situāciju cilvēku tirdzniecības jomā ES**;
- ✓ sāks ES mēroga informatīvu kampaņu par cilvēku tirdzniecību, kas būs vērsta uz izmantotajiem, patērētajiem, kā arī neaizsargātajām grupām un augsta riska nozarēm.

Transversālas darbības cilvēku tirdzniecības apkarošanas prioritāšu atbalstam Eiropas Savienībā un trešās valstīs

³² Pētījums par Eiropas Komisijas finansētu cilvēku tirdzniecības apkarošanas projektu visaptverošu politikas pārskatīšanu (2016. gads); sk. šeit: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/publications/comprehensive-policy-review-anti-trafficking-projects_en. Komisija laikposmā no 2004. līdz 2015. gadam ir nodrošinājusi tiešo finansējumu 321 projektam cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā par kopējo summu EUR 158,8 miljoni. Šī summa neietver līdzekļus, kas ir piešķirti, reaģējot uz migrācijas krīzi.

- ✓ Atbalstīt cilvēku tirdzniecības apkarošanas mērķus un prioritātes, tostarp projektus, kuros īpaši pievēršas **šīs parādības dzimumu aspektam, augsta riska grupām un augsta riska nozarēm, izmantojot dažādas ES finansēšanas programmas**, piemēram, Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu (policija un robežas), ES Pētniecības un inovācijas pamatprogrammu “Apvārsnis 2020”, Tiesiskuma programmu un programmu “Tiesības, vienlīdzība un pilsonība”, Eiropas kaimiņattiecību instrumentu un Pirmspievienošanās palīdzības instrumentu, Mobilitātes partnerības instrumentu, Eiropas Attīstības fondu, attīstības sadarbības instrumentu, ES Stabilitātes un miera veicināšanas instrumentu un ES Ārkārtas trasta fondu Āfrikai.

IV. Secinājumi

Ir gūti panākumi attiecībā uz ES darba konsolidāciju cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā. Tomēr, tā kā šī parādība ir pastāvīgi mainījusies, ir jāizvērs ES rīcība cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā gan ES, gan ārpus tās robežām. Tādēļ šajā paziņojumā ir noteikts mērķorientētu transversālu prioritāšu kopums spēcīgākai atbildes rīcībai, kas no 2017. gada beigām saskaņotākā un saliedētākā veidā būtu jāievēro visām atbilstošām iestādēm un organizācijām. Dalībvalstīm būtu jāizmanto visi tām pieejamie vērienīgie instrumenti, lai bez kavēšanās īstenotu ES līmenī saskaņotos pasākumus. Komisija pārraudzīs šajā paziņojumā uzskaitīto veicamo pasākumu izpildes gaitu un līdz 2018. gada beigām iesniegs Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par paveikto.